

Uzasadnienie:

Minister Środowiska, zgodnie z uprawnieniem (Dz. U. 2009.1754), przeprowadził kontrolę aktów prawa miejscowego, w tym zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim nr 42/2012 z dnia 5 listopada 2012 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Rzeka Przyłęzek” (Dz. Urz. Woj. Lubuskiego poz. 2192, z dnia 12.11.2012). Minister stwierdził (pismo DP-074-51/4852/13/AD z dnia 21.02.2013 r.) nieścisłości i uchybienia uzasadniające zmianę zarządzenia w zakresie kompetencji Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim podjął, zgodnie z powyższym zaleceniem i uwzględnieniem art. 19 ust. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz.U.2015.1651, ze zm.) oraz treścią rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 maja 2005 r. w sprawie sporządzenia projektu planu ochrony dla parku narodowego, rezerwatu przyrody i parku krajobrazowego, dokonywania zmian w tym planie oraz ochrony zasobów, tworów i składników przyrody (Dz. U. Nr 94, poz. 794), opracowanie niniejszego planu ochrony.

Rezerwat przyrody „Rzeka Przyłęzek” utworzono zarządzeniem Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 11 grudnia 1995 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M.P. Nr 5/96, poz. 57). Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych fragmentu Rzeki Przyłęzek, nadbrzeżnych skarp i otaczających rzekę drzewostanów, tworzących układ przyrodniczy, będący siedliskiem dla występujących w rzece ryb łososiowatych. Grunty leśne stanowią 93,7% powierzchni rezerwatu.

Rezerwat został zakwalifikowany jako faunistyczny, dominującym przedmiotem ochrony są ryby a typem ekosystemu – lasy i wody. Literatura informuje, że stwierdzonym w rzece Przyłęzek gatunkiem ryb łososiowatych jest pstrąg potokowy. Ponadto występują w niej rzadkie i chronione gatunki: głowacz białopłetwy i minóg strumieniowy.

Istotnym uwarunkowaniem celu ochrony rezerwatu jest występowanie w środkowym biegu rzeki Przyłęzek, powierzchni leśnych, stanowiących 93,7% powierzchni rezerwatu, z dominującym zbiorowiskiem olsów porzeczkowych z niewielkimi płatami łągów jesionowo-olszowych. W północnej i południowej części, na stromych zboczach przełomowego odcinka tej rzeki występuje starodrzew bukowy. Zlewnia tej części rzeki jest leśna. Drzewa odznaczają się dobrą żywotnością w zdecydowanej większości zgodnych z potencjałem siedliska i charakteryzujących się stabilnością występujących w nich procesów. Postać buczyny (siedliska przyrodniczego i lasu) będzie odzwierciedlać stan i proces przyrodniczy, jaki się w nich dokonuje, przy biogeograficznym uwarunkowaniu położenia rezerwatu przy wschodniej granicy zwartej europejskiej zasięgu buka. Zachowanie ekosystemów leśnych występujących wzdłuż rzeki jest czynnikiem regulującym nasświetlenie jej koryta i temperaturę wody, ograniczającym erozję koryta oraz stanowiącym barierę biogeochemiczną. Stanowi istotę działań ochronnych z perspektywy celu ochrony rezerwatu.

Kolejnym uwarunkowaniem realizacji celu ochrony rezerwatu jest późniejsze wyznaczenie na jego terenie obszarów Natura 2000. W rezerwacie występują dwa chronione siedliska przyrodnicze obszaru o znaczeniu dla Wspólnoty Natura 2000 Ostoja Barlinecka PLH080071: 9130 żyzne buczyny (*Dentario glandulosae-Fagenion*, *Galio odorati-Fagetum*) i 91E0 łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albofragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinosoincanae*) i olsy źródłkowe. Nie stwierdzono gatunków chronionych ww. obszaru Natura 2000, co jest zrozumiałe, gdyż większość gatunków związana jest z siedliskiem łąk, szuwarów i wód stojących, czyli nie występującym w rezerwacie. Dokumentacja planu ochrony rezerwatu informuje o występowaniu w rezerwacie dzięcioła czarnego *Dryocopus martius* (w oparciu o wcześniejszą dokumentację do projektu planu ochrony na lata 2000-2019 oraz wynikającą z monitoringu ptaków tego obszaru w 2008 roku). Wyniki inwentaryzacji ptaków w 2011 roku nie potwierdzają jednak występowania ww. gatunku oraz nie stwierdzają innych ptaków chronionych obszaru Natura 2000 Puszcza Barlinecka PLB080001. Plan zadań ochronnych dla obszaru ochrony ptaków Natura 2000 Puszcza Barlinecka PLB080001, ustanowiony w 2013 roku, stwierdza ponadto brak zagrożeń dla dzięcioła czarnego, ocenia jako właściwy stan jego ochrony w obszarze oraz nie wskazuje potrzeby wykonania dla tego gatunku działań ochronnych. Powierzchnia monitoringu dzięcioła czarnego obejmuje swym zasięgiem także większą część rezerwatu. Wyniki monitoringu będą wystarczające dla oceny stanu tego gatunku w całym ww. obszarze Natura 2000, gdyż w granicach rezerwatu znajduje się zaledwie 0,13% powierzchni obszaru specjalnej ochrony ptaków Puszcza Barlinecka PLB080001. Obecny w rezerwacie stary drzewostan (bukowy, olchowy) jest odpowiednim siedliskiem np. muchołówki małej czy dzięcioła czarnego. Ponadto stan zachowania zidentyfikowanych w rezerwacie chronionych siedlisk przyrodniczych Natura 2000 Ostoja Barlinecka PLH080071 został oceniony na właściwy, a utrzymywanie tego stanu realizowane będzie przez objęcie ich ochroną ścisłą, czyli z zaniechaniem bezpośredniej ingerencji w stan ekosystemów oraz przebieg procesów przyrodniczych. Powyższe uwarunkowania służą zachowaniu celu ochrony obszaru Natura 2000 Puszcza Barlinecka PLB080001.

Zgodnie z art. 20 ust. 3 pkt. 2 ustawy o ochronie przyrody nie zidentyfikowano zagrożeń dla rezerwatu. Objęcie całego rezerwatu ochroną ścisłą, jest wynikiem sposobu użytkowania leśnych terenów przylegających do rzeki Przylężek a także szerszej zlewni rzeki w otoczeniu rezerwatu, bardzo dobrej czystości wody rzeki, spełnienie wymogów wód jeziora Przylężek, jakim winny odpowiadać wody śródlądowe będące środowiskiem życia ryb łososiowatych, brakiem identyfikacji istniejących i potencjalnych zagrożeń dla rezerwatu przyrody oraz dla zachowania właściwego stanu siedlisk przyrodniczych i gatunków zwierząt ww. obszarów Natura 2000. Sugerowanie w dokumentacji planu potencjalne zagrożenie dla siedlisk podmokłych, wynikające z nadmiernego odwodnienia przez system rowów melioracyjnych w rezerwacie i jego sąsiedztwie, nie znajduje uzasadnienia. Odcinki rowów poza rezerwatem występują sporadycznie, są krótkie i położone w wydzieleniach leśnych o kategorii lasów ochronnych.

Nie zidentyfikowano zagrożeń istniejących i potencjalnych dla chronionych siedlisk przyrodniczych buczyn obszaru Natura 2000 Ostoja Barlinecka PLH080071. Stan ich ochrony

oceniono na właściwy (FV). Objęcie rezerwatu ochroną ścisłą, przy zgodności siedlisk potencjalnych i drzewostanów istniejących pozwoli na występowanie postaci specyficznej struktury i funkcji siedlisk, odpowiedniej do ich fazy rozwojowej.

Największą powierzchnię rezerwatu zajmuje żyzna buczyna. Metodyka oceny siedliska 9130, zamieszczona z podręcznikach metodycznych GIOŚ informuje, że oceniając kardynalny wskaźnik - „charakterystyczna kombinacja florystyczna”, jako typową kombinację florystyczną powinno się uwzględniać specyfikę lokalnych warunków siedliskowych. Jedną z nich, kluczową, jest położenie rezerwatu przy północno-wschodniej granicy zwartego europejskiego zasięgu buka. Skutkiem sukcesji naturalnej chronionych buczyn, w których buk, główny gatunek wygasza już swą dominację w zbiorowisku, nie koniecznie przy właściwym sobie siedlisku wykształci postać typową. W przypadku ww. siedliska uproszczona bądź nietypowa struktura i funkcja może być wynikiem położenia rezerwatu przy granicy europejskiego zasięgu buka - co nie powinno obniżać jego ocenę stanu. Powyższa sytuacja implikuje możliwość występowania form przejściowych bądź nietypowych postaci zbiorowisk roślinnych. Przedstawione rozpoznanie florystyczne dokumentuje obecność wskazanych w literaturze, właściwych dla żyznych buczyn niżowych gatunków runa np. przytulia wonna, gajowiec żółty, szczawik zajęczy, fiołek leśny.

Łęg jesionowo-olszowy o kodzie 91E0b występuje fragmentarycznie na powierzchni około 1,51 ha, w sąsiedztwie olsów porzeczkowych. Przedstawione rozpoznanie florystyczne dokumentuje obecność wskazanych w literaturze, właściwych dla siedliska gatunków runa np. gajowiec żółty, tojeść zwyczajna, pokrzywa zwyczajna. Również dla tego siedliska metodyka oceny stanu, zamieszczona z podręcznikach GIOŚ informuje, że wskaźnik gatunków fitosocjologicznie charakterystycznych nie sprawdza się dobrze. Należy raczej opierać się na kompleksowej ocenie typowości kompozycji florystycznej - gatunków lokalnie typowych dla siedliska, kluczowych dla różnorodności biologicznej. Przy spontanicznej naturalnej sukcesji zbiorowiska roślinnego zgodnego z potencjałem siedliska, która zachodzi w rezerwacie trzeba uznać, że postać ww. siedliska łęgu jest typowa i właściwa.

Uwzględniając powyższą analizę nie istnieje konieczność prowadzenia działań ochrony czynnej, wynikającej z celu ochrony rezerwatu. Z perspektywy realizacji celu ochrony przedmiotowych obszarów Natura 2000 także nie zidentyfikowano zagrożenia, wobec którego zaistniała konieczność wprowadzenia działań ochrony czynnej bądź działań związanych z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania. Nie zachodzi potrzeba uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony.

Monitoring stanu zachowania występujących w rezerwacie siedlisk przyrodniczych zaplanowano w okresie 10. letnim. Jest dłuższy niż wskazany w literaturze jednak uzasadnia go przedstawiona powyżej diagnoza.

Nie wskazano w rezerwacie obszarów i miejsc udostępnionych do celów i działalności wyróżnionej w art. 20 ust. 3 pkt. 5 i pkt. 6 ustawy o ochronie przyrody. Nie ma potrzeby ustaleń do lokalnych i regionalnych dokumentów planistycznych, dotyczących eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych.

Plan ochrony rezerwatu opracowano zgodnie z powinnością wynikającą z art. 20 ust. 5 ustawy o ochronie przyrody, w zakresie planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, o którym mowa w art. 28 tej ustawy, zawiera on: opis granic obszaru, mapę obszaru, cele

działań ochronnych, działania ochronne ze wskazaniem podmiotu odpowiedzialnego za ich wykonanie i obszary ich wdrażania. Nie zidentyfikowano potrzeby i nie wskazano zmian, do lokalnych i regionalnych dokumentów planistycznych, dotyczących eliminacji lub ograniczenia zagrożeń dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony obszarów Natura 2000. Nie określono terminu i potrzeby sporządzenia planu ochrony dla części lub całości obszaru Natura 2000 Ostoja Barlinecka PLH080071 i Puszcza Barlinecka PLB080001.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim zapewnił udział społeczeństwa w opracowaniu projektu planu ochrony rezerwatu w trybie ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz.U.2016.353). Informację o przystąpieniu do opracowania projektu planu ochrony podano do wiadomości publicznej przez:

- udostępnienie projektu zarządzania na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim, w dniu 24.03.2016 r.;
- ogłoszenie na tablicy ogłoszeń w Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim, w dniach od 29.03.2016 r. do 20.04.2016 r.;
- ogłoszenie na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Gminy Kłodawa, w dniach od 1.04.2016r.do dnia 25.04.2016 r.;
- ogłoszenie w prasie o zasięgu wojewódzkim, w dniu 25.03.2016 r.

W ramach powyższej procedury nie wpłynęły do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim, żadne uwagi lub wnioski.

Projekt planu ochrony dla rezerwatu został zaopiniowany przez:

- Radę Gminy Kłodawa, w dniu 27.04.2016 r., uchwałą Nr XVI/126/16;

Projekt planu ochrony dla rezerwatu został uzgodniony z Wojewodą Lubuskim w dniu 31 maja 2016 r. pismem znak: GN.III.710.21.2016.SGan.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska
w Gorzowie Wielkopolskim
Jan Rydzanicz